

Novel·la

Els errors d'Emma

Xavier Pla

Sovint, una novel·la aporta més informació sobre un personatge, una època o un estat d'ànim que un llibre d'història. No pas perquè el discurs històric no sigui fiable, sinó perquè la força de la novel·la resideix a trobar les paraules adequades per donar una il·lusió de vida. Per entendre, per exemple, una dona francesa de províncies a la França de mitjan segle XIX, una novel·la com *Madame Bovary* resulta excel·lent. Flaubert aconsegueix crear una personalitat que simbolitza els ideals i les aventures que somiaven les joves burgeses de l'època. A l'entorn de la protagonista del llibre, cristal·litzen desitjos i frustracions, fatalitats i lluites contra el destí, de manera que avui l'arququetipus femení del bovarisme existeix i forma part del vocabulari de la crítica literària.

L'última novel·la de Maria Barbal (Trempl, 1949) es diu *Emma*. Triar un títol és un acte que pot ser decisiu. Un títol crea il·lusions, genera expectatives, que es poden veure satisfetes o frustrades. Si aquesta mateixa novel·la es titulés *Carmen*, *Marlène* o *Aloma*, seria llegida de manera diferent perquè al voltant del títol es desfermen tots els mecanismes de la narració i de la intertextualitat. I més si el títol remet a un nom i, per tant, l'autora reclama que es focalitzi tot l'interès en la que serà narradora i protagonista del llibre.

La lectura: una forma d'evasió
Emma és una dona jove, malcasada, amb una filla. Només té una passió: llegir. Concep la lectura com una forma d'evasió de la realitat davant d'una vida que troba avorrida. Es pregunta per què viure. Es demana, amargada, per què aguantar una "relació que només tenia carcassa, s'havia buidat a força d'hores de viure l'un per la feina, l'altra fent

guardiola de solitud i d'orgull ferit". El seu marit, "el meu Alexandre", és un jove advocat ambiciós i amb una prometedora carrera política. Però Emma no té una sola identitat. Emma té un segon nom, és "Emma Désirée", la dona desitjada i desitjosa, finalment víctima del seu propi desig. És la guia turística, atractiva i despreocupada. Entre l'Emma que espera un gran amor, que es "fabrica un núvol ideal" i la Désirée, que alça el paraigua i enamora els clients, el conflicte esclata aviat. Seduïda, Emma "perd el seny" i ho deixa tot durant quinze dies per Denis, un jove marsellès idealitzat que li restitueix la seva condició de dona desitjada.

Sense casa, ni família, ni feina
És aquí on comença el llibre. De retorn a Barcelona, Emma es troba sense casa, sense família, sense feina. Separada de la seva filla, suplica tornar-la a veure. Comença una vida al carrer, i aquí hi ha els millors moments de la novel·la. Des d'un banc, acompanyada d'un gos, prop d'una font, comença a escriure un dietari convencional, amb una escriptura fada i maldestra. Fa vida de *clochard*, s'esforça a passar les estones observant la gent. Fins que, una nit, és víctima d'una agressió brutal dins d'un caixer automàtic. Barbal solapa aquí la figura del cas real ocorregut a Barcelona fa un temps. Recuperada, sense poder veure mai més la seva filla, s'instal·la en la torre abandonada del seus pares. Allà troba una ambigua manera de comunicació amb un veí, ràpidament alterada per les pressions immobiliàries i per altres avatars de la història que no tenen gaire cap ni peus.

El personatge d'Emma recorda, en alguns moments, la Cecília Ce de Mercè Rodoreda. Però tot el que la protagonista d'*El carrer de les Camèlies* viu deixant-se endur pels es-

RUTH MARIGOT

Emma

Maria Barbal
Columna
Barcelona, 2008
Preu: 20,50 euros
Pàgines: 197

■ 'Emma' és la història d'una dona jove, malcasada, aclaparada pels remordiments morals que li causa haver "perdut el seny" i, víctima del seu propi desig, haver estat separada de la seva filla

1 2 3 4 5

Maria Barbal ens ofereix un drama femení a 'Emma'

deveniments, Emma ho pateix en forma de remordiments morals. "He pecat", escriu. Aquesta afirmació de la primera pàgina és desconcertant. Què significa? La insistència en els errors d'Emma, la declaració del "mal que he fet", el reconèixer "la meva culpa", el confessar que "he fallat", desvirtuen del tot el personatge. Que Emma es presenti com una *pecadora* està en perfecta contradicció amb la dona que es pensa com a tal, la que es revolta davant del fracàs matrimonial i que alhora és conscient de les desil·lusions de l'adulteri. És versemblant que una dona jove que acaba de fer aquest pas visqui al carrer d'un dia per l'altre? Que es qualifiqui com "una d'aquelles dones que han perdut el nom"? O que trigui mesos a pren-

dre la decisió de tornar a veure la seva filla, no pas per explicar-se sinó per demanar-li *perdó*? O que, quan veu els cabells blancs del seu marit, pensi que, malgrat tot, no el deixava indiferent? Emma no recupera cap forma d'identitat a partir del dietari. La decisió d'escriure no comporta que es reconciliï amb ella mateixa ni trobi la seva pau personal. L'escissió inevitable d'Emma i de Désirée la portarà fatalment a la mort.

Mentre acabava la seva novel·la, Flaubert va escriure que la seva Emma plorava en vint pobles de França en aquell mateix instant. El lector de Barbal es pot preguntar ben legítimament si en algun racó de Catalunya hi ha altres *emmes* com la seva.*

Valoració

- 1 Dolent
- 2 Regular
- 3 Bo
- 4 Molt bo
- 5 Excel·lent